ketenInfo 2
BIOLOGISCH VARKENSVLEES
juli 2000

Demonstratieproject biologische varkenshouderij klaar voor de start

Officiële opening van het demobedrijf van de familie Donkers in Uden. Er kon ook geproefd worden van hapjes, gemaakt van biologisch varkensvlees.

Het waren niet de eerste de besten die oog in oog stonden met de varkens van de familie Donkers in Uden. ZLTO-voorzitter Anton Vermeer, CDA-kamerlid Theo Meijer en voorzitter van de NEVEDI professor Martin Tielen verrichtten onlangs de officiële opening van het eerste demonstratiebedrijf biologische varkenshouderij. Het Brabantse initiatief is een opstapje naar het grote landelijk demoproject dat binnenkort van start gaat.

Na de zomer start het landelijk demonstratieproject biologische varkenshouderij. De voorbereidingen zijn in volle gang nu de financiering definitief rond is. Naast het ministerie van LNV ondersteunen de Productschappen Vee, Vlees en Eieren, het Productschap Diervoeders en de Rabobank het project financieel. Met het organiseren van excursies en voorlichtingsbijeenkomsten, het ontwikkelen van cursussen en het verzamelen van kengetallen op praktijkbedrijven willen de initiatiefnemers de ontwikkeling van de biologische varkenshouderij in Nederland stimuleren. Een belangrijke rol is weggelegd voor varkenshouders die al zijn omgeschakeld. Verspreid over Nederland zullen demonstratiebedrijven worden ingericht om gangbare boeren kennis te laten maken met de praktijk van de biologische varkenshouderij. Het demoproject is een initiatief van Platform Biologica, Stichting Natuur en Milieu, Dierenbescherming en LTO Nederland. Het Ketenmanagement Biologisch Varkensvlees en de Stichting Biologische Varkenshouderij in Gemert zijn nauw bij de organisatie betrokken. Bureau Agro Eco Consultancy zorgt voor de uitvoering.

Brabant voorop

In Brabant is het al zo ver. Daar openden onlangs de eerste twee biologische varkenshouders officieel hun bedrijf voor het publiek. De voorsprong komt voort uit het pionierswerk van de Stichting Biologische Varkenshouderij Gemert. Al in 1987 ging het samenwerkingsverband van de toenmalige NCB en de Milieugroep Gemert op zoek naar mogelijkheden voor een meer duurzame varkenshouderij in Brabant. In de jaren negentig is de keuze gemaakt voor de biologische varkenshouderij en het opzetten van demonstratiebedrijven. De familie Schellekes in Boxtel en de familie Donkers in Uden hebben inmiddels een groot aantal groepen kennis laten maken met de biologische varkenshouderij. De Brabantse demobedrijven krijgen bij het ontwikkelen en optimaliseren van de bedrijfsvoering begeleiding van het Proefstation Varkenshouderij, DLV, Louis Bolk Instituut en Wageningen UR. De Stichting Biologische Varkenshouderij organiseert excursies naar de demonstratiebedrijven. Voor meer informatie of voor excursies kunt u bellen met: 0492 – 390 997

Uitgave van het KetenManagement Biologisch Varkensvlees. Het KetenManagement is een initiatief van LTO, Platform Biologica, Stichting Natuur en Milieu en de Dierenbescherming naar aanleiding van het landelijk gesloten convenant „Opschaling Biologische Varkenshouderij", getekend door 22 partijen op 8 maart 1999. In het convenant wordt de intentie bekrachtigd door de partijen om gezamenlijk zorg te dragen voor het opschalen van de Biologische Varkenshouderij.

PARTIJEN:

- CBL (Centraal Bureau Levensmiddelenhandel)
- Konmar Superstore
- Consumentenbond
- St. Natuur en Milieu
- Ned. ver. tot bescherming van dieren
- Platform Biologica
- Rabobank Nederland
- Triodosbank
- COV (Centrale Organisatie voor de Vleessector)
- Dumeco
- Hendrix Meat Group c.v.
- SturkoMeat Group BV
- Groene Weg Centrale Slagerij
- Slagerijgroep De Groene Weg
- Ver. De Scharrelslager
- Ver. Biologische Varkens houders (VBV)
- PVE (Productschappen vo Vee, vlees en Eieren)
- LTO-Nederland
- Coöp. ver. van Scharrelvarkenshouders / Bon Vivant
- Ned. ver. van Scharrelvarkenshouders
- NAJK (Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt)
- De Heus Brokking Koudij

Publieksenquête geeft beeld EKO-consument

Supermarkt passend verkoopkanaal voor biologisch vlees

De kopers van biologisch vlees zijn over het algemeen erg tevreden over de kwaliteit. Minder tevreden is men over het assortiment en de prijs. Dit zijn enkele conclusies van een enquête onder bezoekers van een Vomar voordeelmarkt en klanten van een biologische slagerij van de Groene Weg, uitgevoerd in opdracht van Hendrix Meat Group in samenwerking met het Ketenmanagement.

De enquêteurs van de Agrarische Hogeschool Den Bosch vroegen 45 klanten van een biologische slager naar hun motieven om biologische vlees te kopen. De eigen gezondheid blijkt voor 69% van de ondervraagden een reden om voor biologisch te kiezen. Daarnaast worden dierwelzijn (45%) en smaak (36%) vaak genoemd. Maar liefst 97 procent van de kopers vindt dat dieren op een diervriendelijke manier gehouden moeten zijn om het vlees biologisch te mogen noemen. Van de klanten in de biologische slagerij zegt 35 procent dat men biologisch vlees ook in de supermarkt zou kopen. Opvallend is dat 38 procent van de slagersklanten aangeeft nooit (biologisch) varkensvlees te kopen.

Voor consumenten die biologisch vlees in de supermarkt kopen geeft gemak de doorslag

Supermarkt biedt gemak

Onder supermarktklanten blijkt biologisch vlees breed bekend. De onderzoekers vroegen 136 klanten van een Vomar voordeelmarkt of ze het begrip 'biologisch vlees' kenden. Op deze vraag antwoordde 94 procent 'ja'. Van deze 136 ondervraagden –allen vleeseters- koopt 23 procent af en toe of regelmatig biologisch vlees. Het EKO-keurmerk kende 32% spontaan. Geholpen bleek de bekendheid 68%.

Uit het onderzoek blijkt dat de supermarkt een goed verkoopkanaal kan zijn voor biologisch vlees. Van de biologische vleeskopers koopt 45 procent bij voorkeur biologisch vlees bij een slager (reden: kwaliteitsimago) terwijl 42 procent de supermarkt verkiest. Gemak geeft voor deze laatste groep consumenten de doorslag.

Kwaliteit biologisch goed

Supermarktklanten beoordelen regulier vlees op een aantal punten goed maar op verschillende punten ook minder goed. Dit blijkt uit de gegevens in tabel 1 waarin is aangegeven welk percentage van de ondervraagden de verschillende aspecten van vlees als slecht, matig, voldoende, ruim voldoende of goed beoordeelt. De kopers van biologische vlees zijn gevraagd dit vlees op dezelfde aspecten te beoordelen(tabel 2). De kopers blijken erg tevreden over de kwaliteit van biologisch vlees. Minder tevreden zijn een aantal consumenten over het aangeboden assortiment en de prijs.

	- -	-	□	+	++
Kwaliteit	1	2	15	46	36
Versheid	0	2	17	38	43
Smaak	0	3	22	39	36
Voedingswaarde	4	29	22	20	25
Veiligheid	3	10	25	31	31
Gezondheid	1	13	25	28	33
Milieuvriendelijk	7	20	29	26	18
Dierwelzijn	10	30	28	20	12
Assortiment	2	4	4	16	74
Prijs	4	5	20	49	21

Tabel 1 – *De mening van vleesetende supermarktklanten over regulier vlees (in percentages). - - slecht; - matig; □ voldoende; + ruim voldoende; + + goed.*

	- -	-	□	+	++
Kwaliteit	0	0	10	13	77
Versheid	0	3	10	32	55
Smaak	0	0	16	23	61
Voedingswaarde	0	0	30	19	52
Veiligheid	0	0	3	36	61
Gezondheid	0	0	10	36	55
Milieuvriendelijk	0	0	10	36	55
Dierwelzijn	0	3	3	32	61
Assortiment	3	23	39	13	23
Prijs	7	32	23	23	16

Tabel 2 – *De mening van kopers van biologisch vlees in de supermarkt over biologisch vlees (in percentages). - - slecht; - matig; □ voldoende; + ruim voldoende; + + goed.*

Brandbrief convenantpartijen voor Ministerie van LNV

De 22 ondertekenaars van het convenant biologische varkenshouderij roepen het Ministerie van LNV op zo snel mogelijk duidelijkheid te geven over aanscherping voor de regels voor de biologische varkenshouderij in het kader van de EU-verordening Dierlijke Productie. Zij doen dit in een brandbrief die 26 juni is verstuurd.

De convenantgroep geeft aan dat omschakelende varkenshouders zo snel mogelijk duidelijkheid willen. Als deze duidelijkheid niet komt stagneert de ontwikkeling van de biologische varkenshouderij.

Voor 24 augustus van dit jaar moet het Ministerie een besluit nemen om de uitwerking van de EU-verordening te kunnen opnemen in de Landbouwkwaliteitswet.

De ondertekenaars van het convenant stellen de volgende aanscherpingen voor:

- Biologische vleesvarkenshouders mogen geen reguliere biggen opleggen;
- Minimaal de helft van het gebruikte strooisel moet uit stro bestaan;
- Biggen moeten minimaal 40 dagen bij de zeug blijven (speenleeftijd);
- Vleesvarkens moeten hun hele leven de beschikking hebben over een buitenuitloop;
- Weidegang voor guste en dragende zeugen is verplicht als de bodem en weersomstandigheden dit toestaan. Het buitenoppervlak moet minimaal 40 vierkante meter per zeug zijn.

Een andere reden voor het versturen van de brandbrief is het uitblijven van het 'Plan van Aanpak voor de biologische landbouw.' In dit plan van aanpak wordt een omschakelingsvergoeding voor varkenshouders aangekondigd. Zolang duidelijkheid hierover uitblijft wachten varkenshouders met omschakelen en blijft de vraag naar biologisch varkensvlees groter dan het aanbod.

Overgangsregeling bestaande stallen

Houders van biologische varkens, maar ook scharrelvarkenshouders, kunnen een ontheffing krijgen voor de eisen in de EU-verordening ten aanzien van oppervlakte en uitloop. Als hun stal voor 24 augustus 1999 voldeed aan de huidige Skal-eisen krijgen deze varkenshouders tot 2010 de tijd om hun stal aan te passen aan de scherpere eisen van de EU-verordening die 24 augustus 2000 van kracht wordt.

De huidige SKAL-eisen zijn:

- 4,4 m2 ligruimte per zeug (opfok, guste en dragen de zeugen en zeugen met biggen);
- 7,2 m2 minimale totale ruimte per zeug (opfok, guste en dragende zeugen en zeugen met biggen);
- Elke zeug dient permanent de beschikking te hebben over een onverharde uitloop van 40 m2 per dier;
- 0,5 m2 + 0,1 m2 per dier + 0,1 m2 per 20 kg varken (gespeende biggen en vleesvarkens) voor het binnenhok.
- 2 m2 per 100 kg varken (gespeende biggen en vlees varkens) totale oppervlak (binnen en buiten).
- Buitenuitloop is niet verplicht bij een 'open frontstal'.

Inzicht in kostprijs is basis voor afspraken

Het Ketenmanagement neemt het initiatief voor een kostprijsonderzoek in de hele keten van boer tot supermarkt. De kostprijsberekening biedt een basis voor het maken van afspraken tussen verschillende partners in de keten voor biologisch varkensvlees. Alle partijen zullen immers een redelijke vergoeding voor hun activiteiten moeten krijgen om de biologische varkenshouderij duurzaam te kunnen opschalen.

Het project 'Eerlijke prijs, heerlijke prijs' is een samenwerking tussen het Landbouw Economisch Instituut, HAS Kenniskring, De Groene Weg, Verba Groep, het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel en het Ketenmanagement Biologisch Varkensvlees. Stichting Agro Keten Kennis heeft het project goedgekeurd voor financiering.

In opdracht van de Vereniging van Biologische Varkenshouders (VBV) zijn DLV, Rabobank en het Ketenmanagement reeds gestart met een kostprijsberekening voor de productie van biologische biggen en vleesvarkens. De VBV zal deze onderbouwing van de kostprijs van vleesvarkens en biggen gebruiken in haar gesprekken met slachterijen.

Organisaties die belangstelling hebben voor het project 'Eerlijke prijs, heerlijke prijs' kunnen zich melden bij Maurits Steverink, Ketenmanager Biologisch Varkensvlees.

Sector verdubbelt

Als de voortekenen niet bedriegen zal de omvang van de biologische varkenshouderij op korte termijn kunnen verdubbelen. Dit blijkt uit het ledenbestand van de Vereniging van Biologische Varkenshouders (VBV). De VBV behartigt de belangen van biologische varkenshouders op het gebied van beleid, onderzoek en afzet. De VBV werkt nauw samen met Platform Biologica en de landelijke vakgroep Varkenshouderij van LTO Nederland. Het Ketenmanagement ondersteunt de vereniging.
Op dit moment vertegenwoordigen de 26 leden samen 89 procent van de vleesvarkensplaatsen in Nederland. Daarnaast zijn 16 bedrijven in omschakeling lid. Deze laatste groep is goed voor meer dan 8000 vleesvarkensplaatsen en 1400 zeugenplaatsen. Wanneer al de omschakelplannen concreet worden verdubbelt de biologische varkenssector en groeit naar ongeveer 50.000 slachtingen per jaar.

Agenda

- **Cursussen** Het Praktijkcentrum Raalte en IPC Dier Barneveld bieden diverse scholingsmogelijkheden aan voor varkenshouders en andere geïnteresseerden op het gebied van de biologische varkenshouderij. Informatie bij Jan Nijholt 0572 352174.
- **Omschakelwerkgroep Biologische Varkenshouderij** In het werkgebied van de ZLTO en de LLTB worden samen met de DLV omschakelwerkgroepen opgericht. Voor informatie: Taco IJzerman bij Nieuwland Advies 0317 467246
- **Omschakelbegeleiding GLTO-gebied** Bel H. Swienink, 0570 662811
- **Excursie** Stichting Biologische Varkenshouderij (SBV) Gemert organiseert op 2 vaste dagen in de week excursies bij twee demonstratiebedrijven voor de biologische varkenshouderij.
Bel Ido Cranen 0492 390997.
- **Informatie-avond** Het NAJK organiseert informatieavonden over de biologische varkenshouderij onder de noemer "biologisch, hoe doet-ie dat?". Meer informatie, bel Iris Hut 030 2769845.

Vraaggestuurde productie

Steeds vaker lees je in allerlei vakbladen de termen ketenproductie, vraaggestuurd, toegevoegde waarde, licence to produce.... De agrarische sector zoekt naar een nieuwe manier van produceren en vermarkten. In algemene landbouwkringen hoor je vaak dat de consument niet bereid is te betalen voor milieuvriendelijkheid en dierwelzijn. Hoe anders is het in de biologische landbouw. Voor producten met het EKO keurmerk willen mensen wel meer betalen. De biologische productie sluit aan bij een duidelijk, nog klein marktsegment.
Voor een landbouw die zoekt naar een marktgerichte productie is het de moeite waard te kijken hoe de biologische landbouw marktgericht produceert. Hierbij valt het volgende op:

- *Bij de vermarkting van producten werken alle schakels in de keten samen;*
- *De producent ontvangt een eerlijke prijs;*
- *Maatschappelijke organisaties ondersteunen de manier van produceren;*
- *De sector werkt met een keurmerk en integrale controle en certificering;*
- *De productie is gereguleerd: er wordt alleen geproduceerd als er afzet is.*

Als methode voor markgerichte voedselproductie verdient de biologische landbouw meer aandacht. De sector zoekt aansluiting bij de beleving en wensen van een gesegmenteerde groep consumenten. De uitdaging is om dit verder uit te bouwen met professionele marketing en logistieke inspanningen. Hiermee kan de biologisch varkensvleesketen als 'pilot' dienen voor andere 'toegevoegde waarde concepten'

Maurits Steverink,
Ketenmanager Biologisch Varkensvlees

Uitgave-gegevens
KetenInfo 2, juli 2000
Bijdragen: Maurits Steverink, Vomar, Hendrix Meat Group en Platform Biologica
Eindredactie: Wichert Koopman
Foto's: Ido Cranen
Oplage: 2600 exemplaren
Lay-out: André van Zwieten
Druk, bindwerk en verzending:
Wezo Grafisch Centrum Zwolle

Redactie-adres:
Platform Biologica, Postbus 12048, 3501 AA Utrecht,
tel. 030 - 233 9970, fax: 030 - 2304423
e-mail adres: steverink@platformbiologica.nl

Overname van gegevens uit deze Keten-Info is toegestaan mits met bronvermelding.